

SVA rapporterar om en misstanke om PRRS hos gris som kunde avskrivas, ett misstänkt fall av enzootisk

bovin leukos som också kunde avskrivas och om den glädjande avsaknaden av MRSA hos svenska avelsgrisar. Epizyteln är denna gång sammansatt av Mikael Propst, SVA.

PRRS-MISSTANKE I SKÅNE

Vid obduktion av foster från gris och idisslare skickas prover rutinmässigt till SVA som en del av övervakningen för brucellos (odling), PRRS (PCR) och klassisk svinpest (PCR). En misstanke uppstod då undersökning av ett sådant prov från ett grisfoster visat en svagt positiv reaktion för PRRS.

Proverna kom från en liten besättning med smågrisuppfödning där två gyltor kastat sent i dräktigheten och ytterligare en kull hade varit svagfödd och dött inom ett dygn. Dessutom förekom hosta bland tillväxtgrisarna. Besättningen spärrades, liksom även en slaktsvinsproducerande besättning som hade tagit emot smågrisar två veckor tidigare. Kompletterande prover togs i besättningen på de gyltor som haft symtom samt på djur som stod intill dessa. Samtliga kompletterande prover var negativa i både PCR och vid antikroppsundersökning vilket resulterade i att misstanken avskrevs och provet tolkades som falskt positivt. I besättningen med smågrisuppfödning medförde spärringen inga ändringar i den planerade produktionen, men slaktsvinsuppfödaren fick skjuta upp en planerad slaktransport ett dygn.

Sverige hade ett utbrott av epizootisjukdomen PRRS 2007 i Skåne. Utbrottet omfattade sju besättningar fördelat på 15 produktionsplatser. Enligt Jordbruksverkets beräkningar var de statliga kostnaderna för utbrottet ca 50 miljoner kronor. Därutöver beräknades djurägarnas kostnader för produktionsförluster som inte ersattes av staten till ca fem miljoner kronor. Bekämpningen bedömdes lönsam jämfört

med de betydligt högre direkta kostnader en etablering av sjukdomen skulle ha inneburit.

MISSTANKE OM BOVINT LEUKEMIVIRUS

En fyraårig SRB-ko avlivades och skickades på obduktion på grund av hudförändringar och feber. Vid obduktionen sågs även förändringar i njurarna. Fixerat material skickades till SVA som histopatologiskt kunde konstatera att förändringarna var malignt lymfom.

Malignt lymfom finns i tre former hos nötkreatur: juvenil leukos, tymusformen och hudleukos. Den juvenila leukosen ses oftast hos yngre djur upp till sex månaders ålder, medan

FOTO: BENGT ERBÉNG

Sverige blev friförklarat från enzootisk bovin leukos (EBL) 2001 och därför ska alla misstänkta tumörer som skulle kunna vara orsakade av virus utredas.

de andra varianterna kan uppträda från sex månader och uppåt. De flesta fallen anses vara sporadiska där orsaken inte är känd, men hos äldre djur kan orsaken ibland vara ett virus som orsakar enzootisk bovin leukos (EBL).

Sverige bedrev ett program för utrotning av EBL från början av 1990-talet fram till den officiella friförklaringen 2001. Efter friförklaringen sker en övervakning för att Sverige ska få behålla status som fri. Åtgärderna är reglerade i ett EU-direktiv (64/432) och bland dem ingår att misstänkta tumörer som skulle kunna vara orsakade av virus ska utredas. Det sker också provtagning av tankmjölk och blod uttagna på slakterier.

I detta fall saknades färskt material när proverna kom till SVA, och det gick därför inte att utesluta virus som orsak till tumörerna. Det togs ett tankmjölksprov i besättningen som analyserades för antikroppar mot bovint leukemivirus. Provet var negativt och misstanken kunde avskrivras.

INGEN MRSA HOS SVENSKA AVELSGRISAR

Ingen MRSA hittades vid Svenska Djurhälsovårdens provtagning i alla de 39 svenska avelsbesättningar under hösten 2014. Screeningen genomfördes tillsammans med SVA och finansierades av Jordbruksverket. Senast en screening gjordes i avelsbesättningar var 2011. Inte heller då hittades MRSA. I Sverige har hög biosäkerhet med hygienbarriärer och kontrollerad import av avelsmaterial kunnat hålla smittan borta åtminstone från avelsledet. Därigenom finns förutsättningar för att resten av Sveriges grisbesättningar ska kunna hålla spridning av LA-MRSA på en låg eller obefintlig nivå.

Oroande utveckling i andra länder

Djurassocierad MRSA (LA-MRSA eller MRSA CC 398) har blivit relativt vanlig bland annat i besättningar med grisar och gödkalvar i flera EU-länder. Bakterien har även spridits främst till personer som arbetar med djuren men även vidare ut i samhället. I Danmark, vars grisindustri är mycket större än den svenska, ökade antalet nya humanfall av LA-MRSA kraftigt efter 2012. Personer som arbetar med grisar blev klassificerade som en riskgrupp och började provtas vid kontakt med sjukvården. I Danmark utgjorde LA-MRSA under 2014 42,8 procent av alla nya MRSA-fall hos männi-

skor (1 273 av totalt 2 970 personer enligt Statens Serum Institut, DK). Ökningen beror sannolikt på att fler personer med bärarskap har konstaterats inom riskgruppen. Det är dock oklart hur många människor som arbetar med grisar i Danmark. I Sverige har totalt 49 fall av MRSA CC 398 hos människa konstaterats sedan 2006, men kopplingen till djur hos dessa fall är ofta oklar.

Smitta från grisbesättningar är en folkhälsorisk

Grisarna blir som regel inte sjuka av LA-MRSA utan smitta hos gris är primärt ett folkhälso- och spridningsproblem. LA-MRSA anses vara mindre patogen och spridningsbenägen hos människor än humana varianter av MRSA. Norge är det enda land, såvitt känt, där LA-MRSA bekämpas aktivt hos grisar. Men både i Danmark och i Sverige har media och allmänhet reagerat på rapporter om LA-MRSA-orsakade dödsfall och fynd av bakterier i danskt och tyskt griskött ute i handeln. Spridningen av LA-MRSA-smittan från danska grisbesättningar har medfört att danska Fødevarestyrelsen i december 2014 kom ut med en riskvärdering samt rekommendationer och hygienkrav för besättningarna. Där konstateras att prevalensen av LA-MRSA i danska avelsledet är så hög som 63 procent. En sanering av besättningarna skulle få stora konsekvenser för avelsarbetet. I Norge, vars grisproduktion är betydligt mindre än Danmarks (2 000 besättningar i Norge och ca 8 900 i Danmark enligt Fødevarestyrelsens MRSA-riskvärdering 2014) och där man tills nu haft få eller inga MRSA-smittade grisbesättningar, valde man efter att smitta konstaterats att i samförstånd mellan myndigheter och näring sanera de totalt 26 positiva besättningarna i ett försök att radikalt utrota smittan.

I Sverige uppskattas runt 6 000 personer arbeta med grisar eller dela hushåll med någon som arbetar med grisar. Det är av stor vikt att MRSA-smitta inte överförs till grisar via människor. I det fortsatta arbetet kommer risker utifrån ett folkhälsoperspektiv att värderas. I ett myndighetsövergripande arbete håller ett kunskapsunderlag på att tas fram som kan hjälpa läkare att informera MRSA-smittade personer som arbetar med alla lantbruksdjur om hur de undviker att smitta djuren. Vidare pågår arbete med att ta fram en långsiktig strategi för hantering av MRSA hos lantbrukets djur. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.